

Merimies on eri mies

Matkoillani mailla ja merillä osuin vihdoin viime huhtikuussa ensimmäisen kerran suomalaisen merimieskirkkoon. Sattui kauniina kevätpäivänä Hampurissa oppaana uusi ystävämmä, aitosuomalainen hampurilainen ammattiopas Kaarina Dehls. Siis Hampurin merimieskirkkoon.

Keväisestä käynnistä muistutti nyt yhtäkkiä pari matkamuistoista käteen sattunutta lehtistä, Rengas nro 4/81, Saksan suomalaisten seurakuntien tiedotuslehti (ja sama saksaksi) ja Merimiehen Ystävä, samoin 4/81. Molemmissa kirjoitetaan myös Hampurin merimieskirkosta, jälkimmäisessä kerrotaan myös se, että tämä kirkko viime vuonna saavutti 80 vuoden iän. Se ei tietenkään ole paljon sen rinnalla, että Ham-

puri on ollut tärkeä kauppakaupunki jo 800-luvulta lähtien ja sitten hansakaupan keskus ja vapaakaupunkina keskeinen satamakaupunki senkin jälkeen, 1700-luvun puolivälin jälkeen yhä enenevässä määrin myös suomalaisten käyntipaikka. Tiedämme, että se tuli tutuksi myös monelle oululaiselle laivalle ja merimiehelle, kun Oulu 1765 sai ne kauan kaipaamansa tapulikaupungin oikeudet.

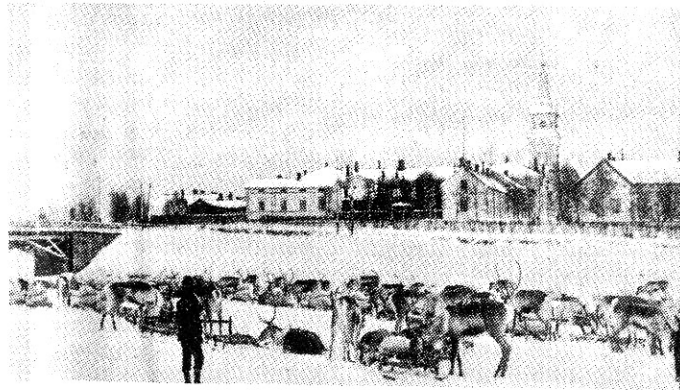
Muistelen äskettäin lukeneeni jostain, että Oululla ei enää tämän vuosisadan alussa ollut omia laivoja. Purjelaivat oli myyty, tai ne olivat haaksirikoutuneet merten takana. Oulun merimiehiä purjehti kyllä maailman merillä kapteeneista jungmanneihin ja oppipoikiin, prentiksiin. Varmasti riitti kä-

vijöitä myös Hampuriin ja sen suomalaiseen merimieskirkkoon, joka 1907 näyttää saaneen ensimmäisen oman huoneistonsa.

Näiden lehtien yhteyteen näytän jo kesällä niitänneen sanomalehtileikkeen, jossa palautetaan mieleen Oulun merikoulun lakkauttaminen kesällä 1921. Saman uutisen siteerasi kirjeessään myös nimimerkin asiantunteva ystävä Pertti Juvani Helsingistä. Sattumien summa, että pöydänkulmalla oli jo ennestään avattuna kaksikin kirjaa, joissa kerrotaan Oulun Merikoulun vaiheista, P.W. Snellmanin Oulun Kaupaseuran (jne.) historia muuttamine mainintoineen merikoulu- suunnitelmista ja julkaisu Oulun koulun 300 vuoden muistok-

si 1911, jossa merikapteeni G.A. Louekarin lyhyt historiikki Oulun Merikoulusta.

Louekari kirjoittaa nimen nimenomaan niin kuin sen viimeimmälle riville naputin. Keisarillinen senaatti vahvisti Oulun Merikoulun perustamisen 21. 1. 1863. Oulu oli vielä silloin huomionarvoinen laivanvarustajakaupunki ja Oulun laivanvarustajat suuren kauppalaivaston omistajia, purjelaivoja kaikki. Päällystön kouluttamista varten perustettiin Ouluun oma merikoulu, joka pääsi aloittamaan toimintansa tammikuussa 1864, kun johtajaksi nimitetty merikapteeni A. Cannelin oli kotiutunut kaukomatkaltaan. Häntä ennen mainitaan koulun johtajana "ensimmäisessä" merikapteeni John

Pokkitörma ennenmuinoin. Keskellä kirkosta vasemmalle on Oulun Merikoulu, siitä vasemmalle koulunjohtajan asunto. Kuvassa pororaidot ovat Pokkisen väylän jäällä. Tätä Pohjois-Pohjanmaan museon kuvaa myytiin takavuosina joulukorttina partiolaisten hyväksi.

Tornberg, jota virallisessa johtajaluettelossa ei enää mainita. Parhaiten on oululaisten muistiin jäänyt Cannelinia johtajana seurannut Alfred Ekholm, eikä ihmeekään, sillä hän palveli 39 vuotta, 1871—1910.

Koulussa oli merikapteeniosasto, perämiesosasto ja Itämeren-kippariosasto. Aika aikaa kutakin! Valtamerillä kulkeneet laivat loppuivat niin Oulusta kuin muistakin Pohjanmaan rannikkokaupungeista, oppilasmäärä väheni, ja viimeiset oppilaat olivatkin jo eteläisestä Suomesta. Vuonna 1910 koulu lakkautettiin. Samalla kuitenkin perustettiin Oulun Merimieskoulu, joka pääsi aloittamaan marraskuun lopulla v. 1910. Se oli aiottu rannikkopurjehtijoiden opetusta varten merenkulkuopissa ym.

Tämän koulun lakkauttamisesta on siis kysymys edellä mainitsemassani pikk uutisessä. Uutisessa vuodelta 1921 silti puhutaan Oulun merikoulun lakkauttamisesta, joten alkuperäinen vanha kunnia-akas nimi lienee sitkeästi elänyt oululaisten mielessä, niin myös toimittajan. Vuonna 1921 oli tietenkin kysymys merimieskoulusta, jossa viimeisenä lukuvuonna oli ollut enää vain — yksi oppilas. Vanhassa Merikoulussa oli muuten ehtinyt olla sisäänkirjoitettuna kaikkiaan 378 oppilasta, joista merikap-

teenin tutkinnon suorittaneita 200. Oppilaista oli 123 ollut oulunsyntyistä, tietää Louekari.

Merimieskoulun sisällään pitämistä tutkinnoista ei vuoden 1911 julkaisuun (Oulun koulujen... muistoksi) tietenkään ole ehtinyt sen kummempia tietoja. Aliperämiehen tutkinto siellä kuitenkin voitiin suorittaa päätellen kuolinuutisesta, joka sattui kesällä samaan Kalevaan, joka muistutti mieleen tuon lakkauttamisen. Siinä kerrottiin, että Udessakaupungissa oli kuollut merikapteeni Arthur A. Eriksson, josta oli tullut aliperämies Oulun Merikoulussa (!) 1920, yksi viimeisimmistä varmaankin, mutta kai siis merimieskoulussa!

Minulta kysyttiin äskettäin puhelimitse, missä Oulun Merikoulu sijaitisi. Pokkitörmällä sijaitisi, vuodesta 1867 vuoden 1918 helmikuun 2. päivän sotapaloon saakka, nykyisen Lyseotalon tontilla Kajaaninkadun—Aleksanterinkadun kulmassa, joka sitten asemakaavamuutoksessa leikattiin uuden Oikokadun suuntaiseksi. Ekholmin asuintalo saman korttelin koilliskulmaan jäi vielä silloin, 1918, pystyyn.

J.k. Asianharrastajalle, joka vuodenvaihteessa kyseli näitä merikouluasioita: jotain olen saanut kokoon ja puhelinsoittoa olen odottanut. Pahoittelen, että en viimeksi ollut tavattavissa.